

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 20.4.2005
COM (2005) 156 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY

Europejska przyszłość dla Kosowa

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY

Europejska przyszłość dla Kosowa

1. CEL NINIEJSZEGO KOMUNIKATU

Perspektywa europejska Bałkanów Zachodnich, potwierdzona w deklaracji z Salonik z czerwca 2003 r., jest otwarta także dla Kosowa¹. W oparciu o rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244, Kosowo musi przewyciężyć swoją izolację oraz uczestniczyć w postępach regionu na drodze do Europy.

Obecny rok ma duże znaczenie dla Kosowa. ONZ przeprowadzi obszerny przegląd wdrożenia norm określonych dla Kosowa, jeżeli sytuacja będzie uzasadniała takie działanie. Może to stworzyć możliwości do rozpoczęcia procesu prowadzącego do określenia przyszłego statusu Kosowa.

Unia Europejska aktywnie popiera misję ONZ w Kosowie (UNMIK), działania NATO (KFOR) oraz ściśle współpracuje z Tymczasowymi Instytucjami Autonomicznymi (PISG) w celu wspierania postępów Kosowa na drodze do utworzenia demokratycznego i wieloetnicznego społeczeństwa, w którym wszystkie społeczności mogą żyć w pokoju i dobrobycie.

Czyniąc perspektywę europejską Kosowa bardziej konkretną, Komisja może wnieść znaczny polityczny wkład w rozwiązanie nieuregulowanych kwestii oraz w zapewnienie stabilności całego regionu. Komisja opracowała podczas procesu przedakcesyjnego i procesu rozszerzenia instrumenty o sprawdzonej skuteczności. Doświadczenie to należy wykorzystać, by pomóc Kosowowi osiągnąć przyszłość określoną w konkluzjach Rady ds. Ogólnych z 21-22 lutego² oraz by zapewnić stosowanie tych samych norm w całym regionie.

Rada ds. Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych, która miała miejsce w dniach 21-22 lutego 2005 r., zwróciła się do Komisji Europejskiej, Wysokiego Przedstawiciela/Sekretarza Generalnego [WP/SG] oraz do Prezydencji o zbadanie wraz z przedstawicielami ONZ i innych istotnych stron, jaki mógłby być przyszły wkład Unii Europejskiej w działania wspólnoty międzynarodowej w Kosowie przy wprowadzaniu w życie rezolucji nr 1244, w ogólną ocenę wdrożenia norm oraz w późniejszych fazach procesu. Niniejszy komunikat stanowi wkład w te badania, koncentrując się na dziedzinach podlegających kompetencji Wspólnoty i znajdujących się w gestii Komisji.

¹ Kosowo znajduje się obecnie pod nadzorem misji ONZ, na mocy rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 (1999).

² „Rada podkreśliła również, że Kosowo nie powróci do sytuacji sprzed 1999 r. Jego przyszłość można sobie wyobrazić jedynie jako państwo wieloetniczne i demokratyczne, które zapewnia skuteczną ochronę mniejszości, zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego i religijnego wszystkich jego społeczności oraz poszanowanie praw uchodźców i wysiedleńców do powrotu, przyczyniając się do stabilizacji regionu i przestrzegania wartości i norm UE.”

Kładzie się w nim głównie nacisk na gospodarcze aspekty rozwoju Kosowa, rozwój instytucjonalny, wsparcie ze strony WE oraz kwestie regionalne. Wszystkie te czynniki wchodzi w skład szerszego kontekstu, który obejmuje kwestie bezpieczeństwa, umocowanie polityczne i pojednanie między wspólnotami. Bez zapewnienia bezpieczeństwa i pojednania nie będzie napływu inwestycji, a Kosowo pozostanie zależne od zewnętrznej pomocy. Komisja chętnie przyczyni się do rozwiązywania tych problemów współpracując z innymi instytucjami UE.

2. WKŁAD KOMISJI EUROPEJSKIEJ W OGÓLNE ZAANGAŻOWANIE UE W KOSOWIE

Unia Europejska jest zaangażowana w działania w Kosowie od początku konfliktu, tj. od 1999 r., podejmując znaczne wysiłki polityczne i finansowe w celu budowania trwałego pokoju i demokracji. Rada Europejska z Kolonii z czerwca 1999 r. podkreśliła wolę UE do odegrania wiodącej roli w odbudowie Kosowa. Natychmiast po zakończeniu konfliktu Komisja Europejska przekazała 378 mln euro w ramach pomocy humanitarnej na sytuacje wyjątkowe. Wysłała również na miejsce zespół mający za zadanie wprowadzać w życie pierwsze programy odbudowy, łącząc działania humanitarne z programami długoterminowego rozwoju wdrażanymi przez *Europejską Agencję Odbudowy* (dotychczas ponad 1 mld euro) oraz udzieliła 65 mln euro w ramach wyjątkowej pomocy finansowej dla skonsolidowanego budżetu Kosowa. UE zobowiązała się również do uczestniczenia w tymczasowej administracji ONZ w Kosowie (UNMIK), ustanawiając filar IV oraz przekazując do tej pory ponad 100 mln euro na wydatki administracyjne.

Jednakże sześć lat po zakończeniu konfliktu stabilność regionu jest nadal krucha. Spokój okazany przez społeczeństwo w następstwie decyzji Premiera Haradinaja z marca 2005 r. o współpracy z Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla byłej Jugosławii jest dowodem na postęp poczyniony na drodze do stabilności demokratycznej Kosowa, który jednakże mógłby zostać przerwany działaniami ekstremistów. Zasoby polityczne i techniczne Komisji muszą zostać ponownie zmobilizowane w celu wzmocnienia rozwoju gospodarczego i długoterminowej perspektywy europejskiej Kosowa.

3. PERSPEKTYWA DŁUGOTERMINOWA: EUROPEJSKA PRZYSZŁOŚĆ KOSOWA

Od czasu Rady Europejskiej z Salonik, perspektywy integracji europejskiej znajdują się w centrum polityki unijnej dotyczącej Kosowa i Bałkanów Zachodnich jako całości, w ramach Procesu Stabilizacji i Stowarzyszenia. Ważną kwestią jest, by w momencie, gdy kraje sąsiadujące z Kosowem zaczną podążać w stronę Europy, Kosowo nie zostało z tyłu.

Partnerstwo europejskie dla Kosowa przyjęte w czerwcu 2004 r.³ przedstawia działania, mające zapewnić wdrożenie norm. Odpowiedzią władz Kosowa był plan działania, który: 1) określa środki wdrożenia priorytetowych norm oraz działania późniejsze; 2) szacuje koszty dla rządu Kosowa; oraz 3) określa pomoc wymaganą dla całościowej oceny norm oraz, w dłuższym horyzoncie czasowym, europejski

³ Decyzja Rady 2004/520 (WE)

program zbliżania norm. Ten plan działania powinien być systematycznie uaktualniany, a jego powiązania z budżetem jasno określone, by stały się kluczowym instrumentem wyznaczającym program pracy rządu.

Mechanizm monitoringu procesu stabilizacji i stowarzyszenia (Stabilisation and Association process Tracking Mechanism - STM) umożliwi dyskusowanie na forum postępów Kosowa we wdrażaniu partnerstwa europejskiego. Komisja zamierza monitorować postępy we wprowadzaniu norm ONZ, by wzmocnić ogólną świadomość UE na temat sytuacji w Kosowie. Planuje ona rozwijać techniczne grupy sektorowe w ramach STM w celu pogłębienia dyskusji ekspertów z ministerstw i ze służb Komisji.

Jesienią 2005 r. w *Sprawozdaniach rocznych na temat procesu stabilizacji i stowarzyszenia* Komisja oceni postępy Kosowa i dokona przeglądu zaleceń określonych w ramach partnerstwa europejskiego.

W celu osiągnięcia ostatecznego celu procesu stabilizacji i stowarzyszenia, jakim jest integracja z Unią Europejską, UE musi ustanowić *stosunki umowne* ze swoimi partnerami. Możliwość negocjowania z Kosowem pełnoprawnego układu o stabilizacji i stowarzyszeniu nie jest obecnie przedmiotem rozmów. Jednakże Komisja angażuje się w poszukiwanie twórczych sposobów, by zapewnić dla Kosowa możliwość korzystania w pełni ze wszystkich instrumentów unijnych oraz – w zależności od wyniku rozmów na temat jego statusu – we właściwym czasie nawiązać stosunki umowne z Unią.

4. ROZWÓJ GOSPODARCZY

Średnio- i długoterminowa stabilność Kosowa zależy od rozwoju gospodarczego kraju. Pomimo, że poczyniony od 1999 r. postęp jest widoczny, Kosowo pozostaje nadal najbiedniejszym regionem Bałkanów Zachodnich. Na każdego z 1,9 mln mieszkańców Kosowa przypada bardzo niska wartość PKB per capita – około 1000 euro. W oparciu o dane kosowskiego Urzędu Statystycznego z 2003 r. stopa bezrobocia wynosiła około 50 %. Gospodarka Kosowa musiałaby rozwijać się w szybkim tempie przez długi okres czasu, by możliwa była poprawa poziomu życia, ograniczenie ubóstwa i bezrobocia. Jednakże, wzrost gospodarczy Kosowa jest niewystarczający, by sprostać tym wymaganiom. Niepewność dotycząca przyszłego statusu Kosowa jest bez wątpienia poważną przeszkodą dla rozwoju gospodarczego, ale przecież z rozwiązaniem problemów gospodarczych nie można czekać aż do uregulowania kwestii statusu.

4.1. Ożywienie wzrostu gospodarczego Kosowa

Tkwiące głęboko problemy gospodarcze i społeczne Kosowa stanowią trudne wyzwanie dla UNMIK (zwłaszcza dla filaru IV) oraz dla Tymczasowych Instytucji Autonomicznych. Muszą one ściśle współpracować w celu realizowania priorytetów gospodarczych określonych w planie wdrożenia norm dla Kosowa oraz w partnerstwie europejskim.

Komisja zapewni doradztwo w kwestiach politycznych, pomoc techniczną oraz wsparcie finansowe, tam gdzie stosowne, w celu:

- Wspierania rządu w przygotowaniu kompleksowego *Planu Rozwoju Kosowa* oraz w ustanowieniu wiarygodnych ram budżetowych poprzez opracowanie *Średnioterminowego Planu Wydatków (ŚPW)*, niezbędnego dla spójnego planowania budżetowego oraz przywrócenia równowagi budżetowej. ŚPW powinien zawierać potrzeby finansowe ministerstw i przedsiębiorstw publicznych (w tym inwestycje określone w planie inwestycji publicznych). Powinien on zostać opracowany w ścisłej współpracy z MFW i Bankiem Światowym.
- Dalszego wspierania zakończenia mandatu Kosowskiego Urzędu Powierniczego (Kosovo Trust Agency) tj. *prywatyzacji przedsiębiorstw społecznych* tak, by ich aktywa mogły zostać szybko wykorzystane w bardziej wydajny sposób. Komisja będzie również wspierać rejestrowanie i restrukturyzację *przedsiębiorstw państwowych*, w szczególności jednostek użyteczności publicznej. Należy zapewnić, by zalecenia z audytów tych przedsiębiorstw były realizowane, a dochodzenia prowadzone przez OLAF/Biuro Służb Nadzoru Wewnętrzznego ONZ (OIOS) były szybko zakańczane.
- Wspierania tworzenia bardziej *sprzyjającego otoczenia dla sektora prywatnego*, w szczególności poprzez *wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)*. Od 2003 r. Kosowo zobowiązało się do przestrzegania zasad Europejskiej Karty Małych Przedsiębiorstw, jednakże możliwości wdrożenia Karty są wciąż hamowane przez ograniczenia budżetowe i administracyjne. Konieczne są większe postępy w rozwoju finansów MŚP; usługi wsparcia dla przedsiębiorstw; nowoczesne, szybkie i tanie systemy rejestracji i wydawania pozwoleń; kształcenie w dziedzinie przedsiębiorczości, a także specjalistyczna infrastruktura wsparcia przedsiębiorstw. Wysiłki te zostałyby wsparte przez przyjęcie średnioterminowej strategii dla MŚP.
- Wspierania Kosowa w ocenie *polityk z zakresu publicznej wewnętrznej kontroli finansowej i audytu zewnętrznego* zgodnie ze standardami międzynarodowymi oraz najlepszą praktyką zgodną z wymogami UE.
- Dalszego wspierania UNMIK oraz instytucji tymczasowych w dostosowywaniu ustawodawstwa i procedur w dziedzinie usług celnych i podatkowych do unijnych norm oraz najlepszych praktyk. Wspieranie Ministerstwa Finansów i Gospodarki w budowaniu zdolności do opracowywania polityki budżetowej i dochodowej oraz w polepszeniu ściągальności podatków, zwłaszcza podatku VAT.
- Dalszego dostarczania pomocy na rozwój *trwałego i spójnego systemu statystycznego*, przy wsparciu Eurostatu, zwłaszcza poprzez wzmacnianie zdolności Urzędu Statystycznego Kosowa do rozwijania rachunków narodowych. Komisja będzie również uważnie obserwować przebieg *pierwszego spisu ludności i mieszkań w Kosowie*. Przedsięwzięcie to wymagać będzie od władz starannego przeglądu harmonogramu oraz podjęcia kroków przygotowawczych, w celu zapewnienia jego wiarygodności i zgodności ze standardami międzynarodowymi. Wysiłki Urzędu Statystycznego zmierzające do stworzenia zrównoważonych rachunków narodowych nie powinny być osłabiane rosnącym zainteresowaniem spisem.

4.2. Działania na rzecz pełnej integracji Kosowa z gospodarką regionu

Na mocy rezolucji RB ONZ udział Kosowa w obradach i negocjowaniu umów międzynarodowych leży w gestii UNMIK, która działa w imieniu Tymczasowych Instytucji Autonomicznych. Jednakże konieczny jest udział poszczególnych ministerstw w takich inicjatywach, by zapewnić, że rząd Kosowa jest zdolny do wypełnienia swoich obowiązków przypisanych mu w konstytucyjnych ramach regulujących działalność władz autonomicznych (Constitutional Framework for Self-Government).

Handel. Komisja będzie nadal wspierać Kosowo w jak najlepszym wykorzystywaniu autonomicznych środków handlowych⁴, zwłaszcza poprzez wspieranie polityk handlowych i celnych, wymagań sanitarnych i fitosanitarnych oraz reform strukturalnych, w celu poprawy bazy eksportowej. W odpowiednim momencie Komisja może dokonać przeglądu warunków mających zastosowanie do przywozu tkanin pochodzących z Kosowa.

Komisja będzie nadal wspierać UNMIK w jej działaniach mających na celu negocjowanie i wdrażanie dwustronnych umów o wolnym handlu z zainteresowanymi krajami sąsiadującymi – uwzględniając w należyty sposób ograniczenia budżetowe – w ramach *Memorandum do Paktu Stabilizacji w sprawie liberalizacji i ułatwień w handlu w Europie Południowo-Wschodniej*. Pomoże to Kosowowi korzystać z liberalizacji handlu w regionie.

Środowisko. Komisja będzie zachęcać Kosowo do udziału w istniejących *regionalnych inicjatywach środowiskowych*, jak Regionalny Program Odnowy Środowiska Naturalnego dla Europy Południowo-Wschodniej (Regional Environmental Reconstruction Programme for South East Europe (REREP)) oraz Sieć w zakresie stosowania i uzgadniania przepisów środowiskowych (Environmental Compliance and Enforcement Network for Accession (ECENA)).

Energia. W związku z położeniem geograficznym w sercu Bałkanów oraz znacznymi złożami węgla, Kosowo może potencjalnie odgrywać istotną rolę w rozwoju *regionalnego rynku energii*. Stosując nowoczesne, czyste technologie węglowe do wytwarzania energii elektrycznej można by wykorzystać przewagę komparatywną Kosowa. Przewidywane niedostatki w dostawach elektryczności w regionie sprawiają, że perspektywy rozwoju w tym obszarze są obiecujące – pod warunkiem przeprowadzenia kompleksowej oceny wpływu na środowisko naturalne. Komisja będzie wspierała Ministerstwo Energii w rozwijaniu strategii opartej na istniejącej przewadze komparatywnej Kosowa.

Komisja pomogła we włączeniu UNMIK, reprezentującej Kosowo, do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Energetyczną dla Europy Południowo-Wschodniej (Treaty establishing the Energy Community for South East Europe), który ma zostać zawarty w bieżącym roku. Będzie się starała, by Kosowo było reprezentowane we wszystkich organach odgrywających pewną rolę w reformie rynku energii oraz określających reguły działania, mające wpływ na Kosowo.

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) 2007/2000

Transport. Inicjatywy regionalne, jak *wdrożenie Protokołu Ustaleń w sprawie rozwoju sieci podstawowego transportu regionalnego w Europie Południowo-Wschodniej (MoU on the Development of the South East Europe Core Regional Transport Network)*, których sygnatariuszem w imieniu Kosowa jest UNMIK, obejmują rozwój transportu w Kosowie.

Lotnictwo. Komisja Europejska włączyła Kosowo do ostatnio zapoczątkowanej inicjatywy rozszerzającej *Jednolitą Europejską Przestrzeń Powietrzną (Single European Sky)* oraz *Wspólną Europejską Przestrzeń Powietrzną (European Common Aviation Area) na Balkany Zachodnie*.

Telekomunikacja. Sektor łączności elektronicznej odgrywa ważną rolę w ogólnym rozwoju gospodarczym. Kosowo będzie mocno zaangażowane w inicjatywy regionalne, przygotowujące do przyjęcia *acquis* w przedmiotowej dziedzinie.

W celu monitorowania postępów Komisja zainicjuje stały dialog z władzami Kosowa dotyczący kwestii gospodarczych, w ramach spotkań monitorujących proces stabilizacji i stowarzyszenia.

5. BUDOWANIE ZDOLNOŚCI INSTYTUCJONALNYCH

Perspektywa europejska musi stać się integralną częścią polityki Kosowa. Ważnym krokiem naprzód było utworzenie, przy wsparciu UE, *Urzędu ds. procesów integracji europejskiej* w ramach biura Premiera. Urząd ten współpracuje ściśle z Urzędem Integracji Europejskiej UNMIK oraz Biurem Koordynatora Strategii, podlegającym Specjalnemu Przedstawicielowi Sekretarza Generalnego (SRSG). Planowane utworzenie *Komitetu Integracji Europejskiej* w ramach Parlamentu Kosowa stanowi pozytywną zmianę.

5.1. Współpraca z instytucjami w celu dostosowania ich do norm europejskich

Dużym wyzwaniem dla Kosowa będzie stworzenie odpowiednio funkcjonującej administracji, zdolnej zaspokajać potrzeby obywateli. Niezbędne jest przeprowadzenie całościowej reformy administracji publicznej.

UE wspiera rząd tymczasowy, by wzmocnić poczucie odpowiedzialności i obowiązek składania sprawozdań z działalności ministerstw w ramach ich obecnych kompetencji. W 2005 r. Komisja przyczyni się do wdrożenia projektu oceny możliwości Kosowa (Kosovo Capacity Assessment Project). Począwszy od 2006 r., w ramach programów partnerskich eksperci z Państw Członkowskich UE będą mogli pracować jako doradcy w instytucjach w Kosowie.

Postęp w dziedzinie sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa jest niezwykle ważny dla poszanowania praworządności, praw człowieka i praw mniejszości oraz dla rozwoju gospodarczego. Ma to wpływ na postępy Kosowa w licznych dziedzinach. Decydujące jest zwalczanie przestępczości zorganizowanej i korupcji. Do czasu dalszego doprecyzowania planów UNMIK w kwestii przyszłych transferów w obszarach rozwoju gospodarczego (w tym w kwestii ceł), policji i sprawiedliwości, Komisja przeznaczyła fundusze na wsparcie dla instytucji

lokalnych w przygotowaniu ich do realizacji nowych zadań we wspomnianych obszarach.

Biuro Wymiany Informacji o Pomocy Technicznej (TAIEX) będzie pomagało rządowi tymczasowemu we wzmacnianiu jego zdolności w opracowywaniu projektów legislacyjnych zgodnie z normami UE oraz wspierało go przy ich wdrażaniu i egzekwowaniu. Komisja będzie także finansowała utworzenie regionalnej szkoły wyższej prowadzącej studia z zakresu reformy administracji publicznej (School for Higher Education on Public Administration Reform), umożliwiającej urzędnikom z Kosowa korzystanie z programów szkoleń wraz z ich odpowiednikami gdziekolwiek w regionie.

Ponadto rozwój wolnych, niezależnych i fachowych mediów jest kluczowym czynnikiem demokratyzacji. Zapewnienie zgodności z normami europejskimi w dziedzinie mediów będzie monitorowane przez Komisję Europejską we współpracy z Radą Europy.

5.2. Wsparcie dla misji ONZ w Kosowie

Unia Europejska będzie w dalszym ciągu zapewniała silne polityczne i finansowe wsparcie dla UNMIK, zwłaszcza poprzez finansowanie filaru IV. Doprecyzowanie roli i zadań tego filaru pomiędzy Komisją Europejską i UNMIK, popieranej przez centralę ONZ, pomoże poprawić jego działania. Pozwoli to na jasne określenie kompetencji decyzyjnych SRSG w odniesieniu do działań filaru IV w ramach rezolucji RB ONZ nr 1244. Zwiększy to jego skuteczność, a jednocześnie możliwa będzie jego współpraca z innymi filarami UNMIK oraz z rządem Kosowa.

5.3. Przyszła obecność UE w Kosowie

Od momentu ustanowienia wzmocnionej obecności UE w Kosowie w 2004 r. Szef Biura Łącznikowego Komisji Europejskiej oraz osobisty pełnomocnik WP/SG ściśle współpracują z Europejską Agencją Odbudowy i Państwami Członkowskimi UE.

Rada ds. Ogólnych z 21-22 lutego wezwała WP/SG oraz Komisję do zastanowienia się nad przyszłym udziałem UE w Kosowie w średnim horyzoncie czasowym. Z rozważań tych wynika, że Komisja zamierza zapewnić, by przyszła obecność międzynarodowa była bardziej sprawna i zintegrowana, by nie stanowiła substytutu dla podmiotów lokalnych oraz by ułatwiała postępy Kosowa w procesie stabilizacji i stowarzyszenia. W związku z tym należy przewidzieć wpływ finansowy tych działań na budżet Wspólnoty.

6. POMOC FINANSOWA

Kosowo potrzebuje znacznego wsparcia zarówno na rozwój instytucjonalny, jak i wsparcia finansowego, szczególnie w dziedzinie utrzymania infrastruktury i inwestycji. Biorąc pod uwagę jego trudną sytuację budżetową, Kosowo będzie w średniej perspektywie czasowej stale potrzebowało wsparcia ze strony podmiotów zewnętrznych. Jeżeli Komisja chce zrealizować swoje dążenia polityczne będzie musiała zapewnić finansowanie komplementarne. Kosowo dostanie w latach 2005 – 2006 dodatkowe 114 mln euro w ramach *Pomocy wspólnotowej na odbudowę*,

rozwój i stabilizację (CARDS). Pomoc ta obecnie przeznaczana jest głównie na rozwój instytucjonalny, w szczególności na wdrożenie norm dla Kosowa.

Od 2007 r. *rozporządzenie dotyczące instrumentów przedakcesyjnych (IPA)* zastąpi rozporządzenie w sprawie CARDS. Rozporządzenie IPA ma za zadanie wspierać postępy regionu na drodze do przystąpienia do UE. Instrument ten zapewni elastyczność, by odpowiadać na zmieniające się potrzeby. Komisja będzie miała również do swojej dyspozycji inne instrumenty RELEX, które pozwolą właściwie reagować na rozwój sytuacji w przyszłości.

Pomoc techniczna oraz rozwój instytucjonalny mają duże znaczenie, nie są one jednak wystarczające, by same w sobie mogły pobudzić rozwój gospodarczy. Niezbędne są również podstawowe inwestycje w infrastrukturę.

Komisja jest gotowa do zbadania możliwości przyznania nadzwyczajnej *pomocy budżetowej* dla Kosowa we współpracy z MFW, Bankiem Światowym oraz „dwustronnymi” darczyńcami. Pomoc ta będzie zależała od przeprowadzonej oceny potrzeb opartej o wiarygodny średnioterminowy plan wydatków oraz od postępów w dziedzinie reform strukturalnych.

W ścisłej współpracy z filarem IV UNMIK oraz z tymczasowymi instytucjami autonomicznymi Komisja podejmie działania mające na celu pobudzenie inwestycji w Kosowie poprzez mobilizowanie międzynarodowych instytucji finansowych – zwłaszcza Europejskiego Banku Inwestycyjnego – jak również darczyńców i inwestorów międzynarodowych. Państwa Członkowskie UE oraz Agencja Międzynarodowych Gwarancji Inwestycyjnych mogłyby także przyczynić się do budowania zaufania inwestorów poprzez tworzenie *programów gwarancji inwestycyjnych*.

Konieczna będzie poprawa *koordynacji działań darczyńców*. Instytucje tymczasowe mogłyby dokonać zmiany podejścia z bazującego na pojedynczych projektach na podejście biorące pod uwagę sektor publiczny jako całość, co doprowadziłoby do opracowywania bardziej długoterminowej wizji oraz przeprowadzenia oceny wykonalności, ryzyka i trwałości. Rząd tymczasowy powinien odgrywać wiodącą rolę w rozmowach z darczyńcami, by zapewnić zaangażowanie beneficjentów i instytucji, jak również właściwą ocenę zdolności absorpcyjnych. Uzależnienie od szczególnych wzorców oraz reform będzie w przyszłości odgrywało ważniejszą rolę.

7. KOSOWO I REGION: WSPÓLNY MARSZ W KIERUNKU EUROPY

Duża zależność pomiędzy stabilnością Kosowa i państw ościennych powoduje, że przyszłość Kosowa ma kluczowe znaczenie dla ogólnego powodzenia polityki UE na Bałkanach. Kosowo musi stać się konstruktywnym partnerem na Bałkanach Zachodnich, który nie stanowi zagrożenia ani dla bezpieczeństwa, ani dla dobrobytu regionu. Zaangażowaniu i pomocy UE dla Kosowa musi towarzyszyć głębokie zaangażowanie Tymczasowych Instytucji Autonomicznych w kwestie dobrego zarządzania i ustanowienie właściwej współpracy administracyjnej z krajami ościennymi w celu ograniczenia zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego i utwierdzenia transgranicznej działalności gospodarczej w regionie.

7.1. Pobudzanie inicjatyw regionalnych

Poprzez program regionalny CARDS, UE wspiera inicjatywy regionalne w wielu dziedzinach. Począwszy od 2005 r. Komisja będzie promowała organizowanie wydarzeń regionalnych w Kosowie i będzie zachęcała partnerów z UE oraz z Bałkanów Zachodnich do włączania Kosowa w inne inicjatywy regionalne. Pierwszym przykładem w 2005 r. będzie zorganizowanie regionalnego spotkania koordynacyjnego na temat *Europejskiej Karty Małych Przedsiębiorstw* w Prisztinie w dniach 27-29 kwietnia.

7.2. Przybliżanie Europy obywatelom Kosowa

Kosowo musi wydostać się ze swojej enklawy, by zapewnić swoim obywatelom stanie się integralną częścią rodziny europejskiej. Społeczeństwo obywatelskie Kosowa potrzebuje rozległych kontaktów ze swoimi odpowiednikami w pozostałych częściach Europy. Państwa Członkowskie powinny odgrywać kluczową rolę na drodze do osiągnięcia tego zamierzenia, przynajmniej poprzez *zwiększenie liczby pracowników konsulatów do obsługi wniosków wizowych*, tak by decyzje o wydaniu wizy były podejmowane w krótszym terminie.

Kosowo ma najmłodszą populację w Europie. Młodzież jest jego głównym zasobem, z punktu widzenia rozwoju gospodarczego oraz pojednania, jednakże dobre jego wykorzystanie jest uzależnione od większego wsparcia na rzecz reform systemu edukacji. Komisja otwarła w Prisztinie biuro programu TEMPUS z dziedziny wyższej edukacji i zachęca studentów z Kosowa do składania wniosków o przyjęcie na studia Master w UE w ramach programu *Erasmus Mundus*.

7.3. Promowanie powrotu wysiedleńców oraz wspieranie mniejszości

Przemoc o podłożu etnicznym jest niedopuszczalna pod każdym względem. Zamieszki z marca 2004 r. nie powinny już nigdy więcej mieć miejsca. Utworzenie stabilnego, bezpiecznego i wieloetnicznego społeczeństwa w Kosowie jest jednym z głównych warunków politycznych określonych przez UE. Wiele dalszych działań musi zostać podjętych zanim w Kosowie powstanie społeczeństwo, które w pełni będzie respektowało odmienność etniczną. Biuro UNMIK ds. powrotów i społeczności musi zapewnić rozwój trwałego procesu powrotów oraz lepsze warunki dla wszystkich społeczności Kosowa, w ścisłej współpracy z nowo utworzonym Ministerstwem Powrotów i Społeczności, Tymczasowymi Instytucjami Autonomicznymi oraz innymi ważnymi decydentami, jak Wysoki Komisarz ONZ ds. Uchodźców i międzynarodowi darczyńcy.

Komisja działa także w ścisłej współpracy z Radą Europy przy wspieraniu władz Kosowa w *odtworzeniu dziedzictwa kulturowego i religijnego*.

7.4. Stosunki z Belgradem

Unia Europejska dała jasno do zrozumienia, że otwarty i konstruktywny bezpośredni dialog między Belgradem i Prisztiną jest jedynym sposobem na wyjście z sytuacji. „Dialog bezpośredni” został zapoczątkowany w październiku 2003 r., a pierwsze spotkanie grupy roboczej ds. energii oraz grupy roboczej ds. osób zaginionych miało miejsce na początku marca 2004 r. Jednakże burzliwe wydarzenia, które po nim

nastąpiły położyły kres temu pozytywnemu początkowi. Spotkania będą na nowo podejmowane, a UE zapewni ze swojej strony przewodniczącego dla grupy roboczej ds. energii.

UE systematycznie zachęca wszystkie społeczności do pełnego udziału w tymczasowych instytucjach autonomicznych jako najlepszego sposobu, by ich uzasadnione interesy były rozpatrzone. Liderzy Serbów kosowskich mogliby zapewnić konstruktywny wkład w reformy lokalnych władz samorządowych oraz w kwestie bezpieczeństwa i swobody przepływu. Muszą oni także odegrać pozytywną rolę w ponownym otwarciu rozmów i zaangażowaniu Belgradu w przyszłość Kosowa.

UE zapewniła Belgrad, że jego dążenia do integracji nie zostaną opóźnione, niezależnie od postanowień, co do statusu Kosowa. Rzeczywiście, konstruktywne zaangażowanie w kwestii statusu Kosowa ułatwiłoby jego własną drogę do Unii Europejskiej. Zarówno Belgrad, jak i Prisztina muszą wykorzystać olbrzymią szansę, jaką zapewnia perspektywa europejska będąca ich wspólnym udziałem, by ustanowić podstawy do dialogu i współpracy.

8. WNIOSKI

W niniejszym komunikacie Komisja zobowiązuje się do: 1) brania pod uwagę specyficznej sytuacji i szczególnych potrzeb Kosowa dla zapewnienia postępu w procesie stabilizacji i stowarzyszenia; 2) dalszego mobilizowania swoich zasobów i wiedzy specjalistycznej, by mieć bardziej dalekowzroczne podejście we wspieraniu potrzeb Kosowa z zakresu rozwoju i reform; 3) aktywnego angażowania się w konsultacje na wysokim szczeblu z głównymi aktorami międzynarodowymi w celu budowania skoordynowanego podejścia w politykach dotyczących Kosowa.

Komisja zamierza przyczynić się do wdrażania rezolucji RB ONZ nr 1244, wspierając Tymczasowe Instytucje Autonomiczne w prowadzeniu spraw publicznych Kosowa w sposób skuteczny i odpowiedzialny. Ponadto Komisja będzie ściśle współpracować z WK/SG oraz z Prezydencją, o co wnioskowano na Radzie ds. Ogólnych w dniach 21-22 lutego. W dalszym ciągu będzie się ona przyczynić – w ramach organów prowadzących rozmowy na temat statusu – do zapewnienia, by perspektywa europejska dla Kosowa stała się wykonalną rzeczywistością.

W celu zapewnienia odnowionego impulsu dla zaangażowania UE w Kosowie oraz w celu wdrożenia z powodzeniem działań opisanych w niniejszym komunikacie, w budżecie WE będą musiały zostać zapewnione odpowiednie zasoby finansowe, a Państwa Członkowskie będą musiały wzmocnić wysiłki dwustronne. Komisja zwraca się do ONZ o udzielenie poparcia dla uzgodnionego mandatu filaru IV UNMIK.

Komisja będzie w dalszym ciągu wspierać Kosowo w czynieniu postępów w realizacji dążeń europejskich, pod warunkiem, że liderzy polityczni Kosowa wykażą wyraźne zaangażowanie w poszanowanie zasad demokratycznych, praw człowieka, ochronę mniejszości, praworządności, rynkowe reformy gospodarcze i wartości, na

których opiera się UE⁵. Wreszcie należy przypomnieć, że przyszłość Kosowa spoczywa w rękach jego obywateli. Nie powinni oni oszczędzać wysiłków dla zapewnienia wdrożenia norm, będących koniecznym warunkiem wstępnym dla urzeczywistnienia celu, którym jest integracja europejska.

⁵ Jak zostało to określone w uwarunkowaniach dla procesu stabilizacji i stowarzyszenia dla Bałkanów Zachodnich i podkreślone podczas posiedzenia Rady ds. Ogólnych w kwietniu 1997 r.